

► Tns **ΑΡΓΥΡΩΣ ΜΑΝΤΟΓΛΟΥ**

Το *Μια Οδύσσεια* του Ντάνιελ Μέντελσον, εκτός από αυτοβιογραφικό οδοιπορικό –όπως υπαινίσσεται και ο τίτλος του βιβλίου–, είναι και η απόπειρα μιας ακόμα ερμηνείας του ομηρικού έπους, μέσα από την οποία συντελείται και η αποκατάσταση της σχέσης του συγγραφέα με τον πατέρα του. Ωστόσο, το αυτοβιογραφικό υβριδικό αφήγημα του Μέντελσον –που εκτός των άλλων είναι κριτικός και κλασικός φιλόλογος– συνδυάζει επιτυχημένα το ταξιδιωτικό χρονικό, τη φιλολογική μελέτη, τη σάτιρα, την κωμωδία πθών καθώς και την ιστορία της ενθλιπτικής του αφηγητής. Κυρίως, όμως, πρόκειται για ένα απολαυστικό ανάγνωσμα (σε αυτό συμβάλλει η επάρκεια της μεταφράστριάς στην επιλογή των αποδόσεων του αρχαίου κειμένου), καθώς κατορθώνει, αντλώντας από τους μυθικούς ήρωες να εντοπίσει τα αρχέτυπα εκείνα που ερμηνεύουν τη στάση και την πορεία του πατέρα και των υπόλοιπων μελών της οικογένειας και να δει τη δική του ιστορία μέσα από διαφορετικό πρίσμα. Το ταξίδι στο παρελθόν εξελίσσεται σε μια μαθητεία, καθώς αναγκάζεται να απορρίψει τις δικές του βεβαιότητες και, με τη συνδρομή του ομηρικού έπους, να ανακαλύψει άλλες διαδρομές για την ερμηνεία των γεγονότων που σημάδεψαν τον ίδιο και την οικογένειά του.

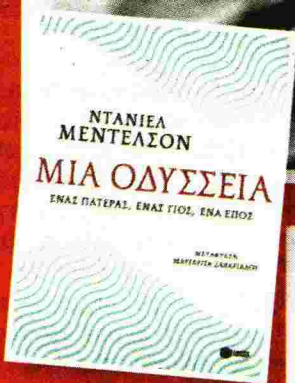
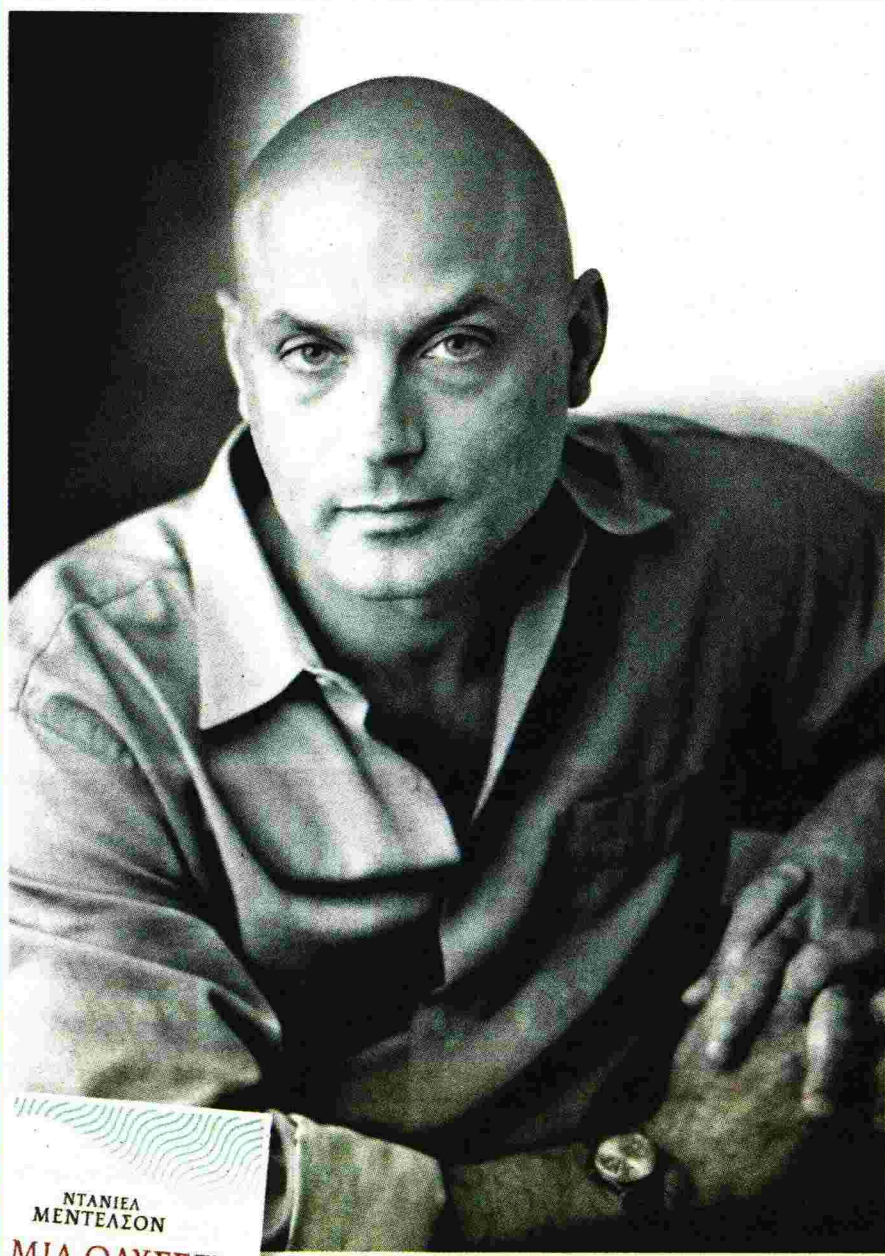
Η *οδύσσεια* του συγγραφέα ξεκινάει όταν ο ογδοντάχρονος πατέρας του, Τζέι Μέντελσον, αποφασίζει να παρακολουθήσει το σεμινάριό του στο Κολέγιο Μπαρντ με θέμα την Ομηρική Οδύσσεια. Ο Τζέι, συνταξιούχος ερευνητής, βλέπει τον κόσμο μέσα από τον ορθολογισμό του μαθηματικού και η επιστροφή στα θρανία αποτελεί για αυτόν μεγάλη απόφαση, καθώς του δίνεται μια τελευταία ευκαιρία να μελετήσει τα αρχαία κείμενα, μια παλιά επιθυμία του που έχει έως τώρα παραμελήσει εξαιτίας

του φορτωμένου προγράμματός του.

Στην αίθουσα του σεμιναρίου, ανάμεσα σε δεκαοχτάχρονους προπτυχιακούς φοιτητές που ανατέμνουν το έργο του Ομήρου, ο Τζέι αμφισβητεί τις ερμηνείες του γιου του, η σχέση τους εξελίσσεται και επιτυγχάνεται μια άλλου είδους προσέγγιση, καθώς ο Ντάνιελ θα αρχίσει να βλέπει και τα άλλα πρόσωπα του πατέρα του. Ο Τζέι φέρνει τον γιο του συνεχώς σε δύσκολη θέση, αλλά οι φοιτητές τον συμπαθούν και επικροτούν τις απόψεις του. Αυτή η αντιστροφή στη σχέση πατέρα γιου είναι αποκαλυπτική και για τους δυο: κρυμμένα μυστικά έρχονται στην επιφάνεια και ερμηνεύονται με νέο τρόπο, ενώ το αρχαίο κείμενο τους δίνει την ευκαιρία να αναγνωρίσουν ο ένας τις φοβίες του άλλου, να εντοπίσουν τα στοιχεία που απεχθάνονται και θαυμάζουν στον άλλο, όπως ο Τηλέμαχος με τον Οδυσσέα, και να επεξεργαστούν τα θέματα που έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα για αυτούς, θέματα όπως η συζυγική πίστη, η υϊκή φροντίδα, η αναγνώριση, η ταυτότητα, η ανάγκη του ταξιδιού, το νόημα της εστίας και του νόστου.

Με φιλολογική οξυδερκεία, ο Μέντελσον εντοπίζει παραλληλισμούς της οικογενειακής ιστορίας τους με το ομηρικό έπος, ενώ το σεμινάριο μέχρι την ολοκλήρωσή του γίνεται εμπειρία ζωής τόσο για τον γιο και τον πατέρα όσο και για τους μαθητές που έλαβαν μέρος. Στην αφήγηση συνυφαίνονται επεισόδια από την εκπαιδευτική κρουαζιέρα –«Στα ίχνη του θρυλικού Οδυσσέα»– στη Μεσόγειο, που έκαναν πατέρας και γιος μετά το πέρας του σεμιναρίου. Η κρουαζιέρα

Συναρπαστική ιστορία για πατέρες και γιους

ΝΤΑΝΙΕΛ ΜΕΝΤΕΛΣΟΝ

«Μια Οδύσσεια, ένας πατέρας, ένας γιος, ένα έπος»

Μετάφραση: Μαργαρίτα Ζαχαριάδου
Πατάκης, 2018
Σελ. 485

ακολουθούσε τη δεκάχρονη διαδρομή του μυθικού ήρωα μέχρι να φθάσει στην Ιθάκη του, ένα ταξίδι που επιφυλάσσει πολλές εκπλήξεις και για τους δυο, αν και οι σύγχρονοι ήρωες δεν καταφέρνουν να φθάσουν ποτέ στον προορισμό τους, λόγω της απεργίας των λιμενικών στην Ελλάδα που κατέστησε αδύνατη την προσέγγιση του λιμανιού της Ιθάκης.

Η *Οδύσσεια* είναι μια ιστορία για πατέρες και γιους, όχι μόνο για τα αν-

δρόγυνα, θα πει σε κάποιο σημείο ο πατέρας. Και όπως ο Οδυσσέας και η Πηνελόπη είχαν το μυστικό της συζυγικής κλίνης, μια λεπτομέρεια που μόνο οι δυο τους γνώριζαν, έτσι και ο πατέρας με τον γιο μοιράζονται το μυστικό της κατασκευής του παιδικού κρεβατιού του Ντάνιελ από μια παλιά πόρτα, μια λεπτομέρεια που έχει μείνει μεταξύ τους. Το κρεβάτι αυτό ο γιος δεν το έχει αποχωριστεί ποτέ και εκεί θα κοιμηθεί μετά από δεκαετίες ο πατέ-

ρας του τις νύχτες που θα φιλοξενηθεί στο σπίτι του.

Ανάμεσα στα διάφορα ρητά του πατέρα Τζέι ήταν και το «Να περιμένεις το απροσδόκτο» και η *Οδύσσεια* του Ντάνιελ Μέντελσον βρίθει από εκπλήξεις, «αυτοεκπληρούμενες» προφητείες, προοικονομίες, επαναλήψεις φράσεων, ανακύκλωση στάσεων και χειρονομιών και πλήθος από σημάδια και ίχνη που σχηματίζουν έναν άτυπο «οδικό χάρτη» που ορίζει όχι μόνο τη σχέση τους αλλά και την πορεία ολόκληρης της οικογένειας, των συγγενών και των φίλων – όπως συμβαίνει και στο ομηρικό έπος.

Στην αρχή ο πατέρας Τζέι δεν συμπαθεί ιδιαίτερα τον «πολύτροπο» Οδυσσέα και δεν τον θεωρεί και τόσο «πραγματικό» ήρωα (διότι, καθώς έλεγε, είναι ψεύτης, απατούσε τη γυναίκα του και τους συντρόφους του!). Επίσης, οι άντρες στη δική του εποχή δεν μιλούσαν πολύ ούτε μοιράζονταν τα συναισθήματά τους, δεν έκλαιγαν και δεν ήθελαν να φανούν ευάλωτοι μπροστά στους άλλους, εν αντιθέσει με τους ομηρικούς ήρωες. Στο τέλος, όμως, κι αυτός, σαν άλλος χαρακτήρας από κάποιο μύθο, εκπληρώνει άθελά του τις δικές του δυσσοίωνες προβλέψεις και προαισθήματα, καθώς κάτω από την επιφάνεια κρύβεται ένας ευάλωτος τρυφερός εαυτός που δεν ορίζει τη μοίρα του.

«Ποιος είναι ο αληθινός εαυτός, ρωτά η *Οδύσσεια*, και πόσους εαυτούς μπορεί να έχει ο άνθρωπος; Εκείνη τη χρονιά, τη χρονιά που ο πατέρας μου παρακολούθησε το σεμινάριό μου για την Οδύσσεια και μετά ανιχνεύσαμε μαζί τα ταξίδια του ήρωά της, έμαθα ότι ενδέχεται οι απαντήσεις να είναι απροσδόκτες».

